

A young woman with brown hair tied back, wearing a teal t-shirt, is leaning forward and holding a clear glass of water for an elderly woman. The elderly woman has short, curly grey hair and is wearing a blue patterned top over a light blue collared shirt. She is seated in a wheelchair and is looking at the younger woman with a slight smile. The background is a bright, indoor setting, possibly a care home or a community center, with large windows and some blurred furniture.

Ervaringen met
informele zorg

Ervaringsgericht onderwijs bij Viattence,
met oog voor informele zorg

Werken en leren in een
zorgorganisatie

Erik Mondriaan: **‘Dankzij de zorgtransitie ontstaat een grotere behoefte aan gekwalificeerde zorgmedewerkers en daarmee een betere koppeling tussen opleidingen en de praktijk.’**

Twee ROC's die goed aan willen sluiten bij de veranderde praktijk en een zorgorganisatie die meer goed gekwalificeerde zorgmedewerkers wil. Zij sloegen de handen ineen en een praktijkgestuurde leerroute is het resultaat, in een organisatie met veel aandacht voor informele zorg. Studenten werken niet alleen in de zorgorganisatie, maar krijgen er ook les. Onderwijsadviseur Erik Mondraain van Deltion College geeft een toelichting.

Zorgorganisatie Viattence en de ROC's Deltion College en Landstede hebben een nieuwe praktijkgestuurde leerroute tot Verzorgende IG en MZ ontwikkeld. Met als centraal kenmerk ervaringsgericht onderwijs op de zorglocatie, waar studenten ook veel te maken krijgen met mantelzorgers en vrijwilligers.

Onderwijs laten aansluiten bij de praktijk

Erik Mondriaan is onderwijsadviseur van Deltion College. Hij vertelt: 'Zorgorganisatie Viattence had behoefte aan goed en voldoende gekwalificeerde zorgmedewerkers. Tegelijkertijd wilden de ROC's hun onderwijs beter laten aansluiten bij de praktijk. Sinds de transitie in 2015 is de zorg duidelijk veranderd, denk aan een grotere nadruk op eigen regie, informele zorg en positieve gezondheid. Dit vonden we nog onvoldoende terug in het onderwijs.'

De praktijkgestuurde leerroute is het resultaat. Werken en leren binnen de zorgorganisatie. Dit is de plek waar docenten lesgeven en studenten begeleiden. De studenten werken op de woongroep. Op vaste momenten komen de studenten samen in een leslokaal in de zorgorganisatie. Samen met de docent beantwoorden de studenten de leervragen die tijdens hun werk naar boven komen.

Leren in de praktijk

Een groep zorgvuldig geselecteerde studenten is in september 2017 gestart met de opleiding tot Verzorgende IG en Maatschappelijke zorg bij zorgorganisatie Viattence. De studenten vormen een gemêleerd gezelschap, met leeftijden van 17 tot 58 jaar. Zij werken op de woongroep en in de praktijk leren ze hoe ze goede zorg en ondersteuning aan bewoners kunnen bieden.

Familie en vrijwilligers zijn belangrijk. Dat staat niet alleen in de visie, maar dat is in de praktijk ook zo.

Leervragen van studenten over informele zorg

Het werken in de praktijk levert direct input voor het onderwijs. Op de woongroep komen de studenten niet alleen in contact met cliënten en medewerkers, maar ze treffen er ook veel mantelzorgers en vrijwilligers. Dit contact roept bij de studenten diverse vragen en dilemma's op:

- 'Soms is het moeilijk om te gaan met familieleden die veeleisend zijn.'

Informatie over de opzet van deze nieuwe praktijkgestuurde leerroute?

Neem contact op met Erik Mondriaan, Deltion College (emondriaan@deltion.nl) of met Anja Waninge, Landstede (awaninge@landstede.nl).

Wil je zelf opgeleid worden via deze nieuwe praktijkgestuurde leerroute: Solliciteer via de site van Viattence. Heb je vragen, neem contact op met Hester Hauer-Leijenaar, h.leijenaar@viattence.nl

- ‘Het gebeurt wel eens dat familieleden zaken anders aanpakken dan volgens de professionele normen. Hiermee omgaan is lastig, helemaal wanneer je als stagiair nog niet de status van deskundige hebt.’
- ‘Hoe ver moet je als zorgverlener gaan in de ondersteuning van de mantelzorg?’
- ‘Het lijkt erop dat vrijwilligers niet lang bij de zorgorganisatie blijven. Hoe komt dat? Is het vrijwilligerswerk niet wat ze ervan hadden verwacht? Wordt er misschien wel een te groot beroep op hen gedaan of spelen andere redenen een rol?’
- ‘Wat zijn eigenlijk de wettelijke grenzen van vrijwilligerswerk? Wat zijn de grenzen van de organisatie en welke persoonlijke grenzen heeft de vrijwilliger?’

Dit soort vragen zijn nog niet in de nieuwe opleiding aan de orde gekomen. Erik Mondriaan: ‘In het eerste half jaar stond het ontdekken en het verkennen centraal. Nu is de tijd gekomen om met concrete leervragen aan de slag te gaan. Informele zorg zal hierbij zeker aan bod komen. De leervragen komen immers voort uit de praktijk van Viattence, die aandacht voor informele zorg hoog in het vaandel heeft staan. Opgeleid worden in deze organisatie maakt studenten bewust van het belang van een goede samenwerking met mantelzorgers en vrijwilligers. Bovendien is mantelzorg een thema in het kwalificatiedossier.’

Mantelzorgers heel waardevol

De studenten vinden de aanwezigheid van partners en andere naasten heel waardevol. Door hun contact met de mantelzorgers leren de studenten de cliënt beter kennen en kunnen daarmee nog betere zorg bieden. Meestal komen mantelzorgers naar de woongroep om hun naaste gezelschap te houden, maar ze pakken ook andere dingen op.

Mantelzorgers worden nadrukkelijk uitgenodigd om feedback te geven op het leren van de studenten. Daar leren studenten veel van.

Zo is er een vrouw die haar man doucht, omdat haar man niet toestaat dat iemand van de zorg dat doet. Regelmatig knopen mantelzorgers in de woonkamer een praatje aan met andere bewoners, of helpen bijvoorbeeld mee met koffie inschenken.

Extra handen

Mantelzorgers zorgen voor gezelligheid en extra handen, vinden de studenten. Dat geldt ook voor vrijwilligers, waarvan Viattence er veel heeft. Sommige vrijwilligers zijn actief op de woongroep en anderen ondernemen activiteiten met individuele bewoners. Familie en vrijwilligers zijn belangrijk. Studenten geven aan: ‘Dat staat niet alleen in de visie, maar dat is in de praktijk ook zo.’ Een van de studenten vertelt dat Viattence haar vrijwilligers net zo behandelt als haar personeelsleden, al hebben zij wel andere taken.

Aandacht voor bewoners

Mantelzorgers zijn op hun beurt enthousiast over de aanwezigheid van de studenten. Viattence zet de studenten boventallig in, waardoor er extra aandacht voor bewoners is. Tegelijkertijd maken sommige mantelzorgers zich ook wel zorgen over drukte op de woongroepen. Een reden voor de zorgorganisatie om te zorgen voor een goede verdeling van de studenten over de woongroepen en de diverse diensten.

Feedback van mantelzorgers

Voor zowel de zorgorganisatie als de roc's zijn mantelzorgers en vrijwilligers belangrijk. Zo organiseert Viattence regelmatig mantelzorgavonden. De aandacht die de zorgorganisatie heeft voor informele zorg blijkt ook uit het feit dat ze er vanaf de start van

de opleiding mantelzorgers bij betrokken heeft. Zij kregen voorlichting over de nieuwe praktijkgestuurde leerroute en werden uitgenodigd om hun mening te geven. Daarnaast nodigt de opleiding mantelzorgers nadrukkelijk uit om feedback te geven op het leren van studenten. Erik Mondriaan: 'Daar leren studenten veel van. Bijvoorbeeld wanneer mantelzorgers vertellen hoe ze de houding van studenten ervaren, en hoe ze met hen communiceren.' Ook organiseren medewerkers en studenten samen leuke activiteiten, waaronder een diner voor bewoners, waarbij elke bewoner een gast mocht uitnodigen.

Groeiende leergemeenschap

De praktijkgestuurde leerroute heeft als doel een leergemeenschap te bouwen en steeds verder uit te breiden. Uiteindelijk is het de bedoeling dat niet alleen studenten, maar ook medewerkers, mantelzorgers en vrijwilligers deel uit maken van de leergemeenschap.

Op zoek naar inspiratie voor het thema Mantelzorg en Vrijwilligerswerk in het onderwijs? Neem een kijkje in de kennisbundel Samenspel met Mantelzorgers en Vrijwilligers

Bekijk de film over de **leerroute**

Meer weten? Neem contact op

Yvonne de Jong
e-mail y.dejong@vilans.nl of
telefoon 06 22810376.

Inge van Steekelenburg
e-mail i.vansteekelenburg@movisie.nl of
telefoon 030-7892216